

پرسشنامه وان - مرجع پرسشنامه ایران

"به نام خدا"

کارمند محترم:

هدف پرسشنامه حاضر شناسایی عوامل بازدارنده و مشکلات جوانان تحصیلکرده در استفاده از کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد با بررسی وضعیت استفاده و عوامل بازدارنده در استفاده آنان از این کتابخانه‌ها است. امید است با همکاری شما کارمندان گرامی در تکمیل این پرسشنامه، بتوان اطلاعات مفیدی به منظور به کارگیری در کتابخانه‌های عمومی در جهت رفع عوامل بازدارنده و مشکلات گردآوری کرد. دقت جنابعالی در پاسخ‌دهی و نظرات ارزشمند شما و وقتی که صرف تکمیل این پرسشنامه می‌نمایید، کمک مؤثری در انجام این تحقیق خواهد بود. به شما اطمینان داده می‌شود که اطلاعات شما کاملاً محرمانه نزد پژوهشگر حفظ خواهد شد.

پیشاپیش از همکاری شما سپاسگزارم

فرشته کامران طرقي

دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی

دانشگاه فردوسی

بخش اول پرسشنامه:

مشخصات فردی

جنسیت: زن ☐ مرد ☐ سن: سال

میزان تحصیلات: کارشناسی ☐ کارشناسی ارشد ☐ دکتری ☐ سابقه کار: سال

بخش دوم پرسشنامه:

۱. آیا عضو کتابخانه‌های عمومی هستید؟ ☐ بلی ☐ خیر
۲. در صورت مثبت بودن پاسخ سؤال ۱، چند سال عضو کتابخانه بوده‌اید؟
☐ یک سال و کمتر از یک سال ☐ ۲ سال ☐ ۳ سال ☐ بیش از سه سال
۳. آیا از کتابخانه‌های عمومی استفاده می‌کنید؟ ☐ بلی ☐ خیر
۴. در صورت استفاده از کتابخانه‌های عمومی، میزان استفاده را مشخص کنید؟
☐ هر روز ☐ ۲-۳ بار در هفته ☐ هفته‌ای یک بار ☐ هر ۲ هفته یک بار ☐ ماهی یک بار ☐ ۲-۳ بار در سال
۵. در صورت استفاده، به چه منظوری از کتابخانه‌های عمومی استفاده می‌کنید؟ عمده‌ترین دلایل استفاده از کتابخانه‌های عمومی توسط شما چیست؟
۶. به نظر شما تا چه میزان استفاده از کتابخانه‌های عمومی ضروری است؟
☐ بسیار زیاد ☐ زیاد ☐ متوسط ☐ کم ☐ بسیار کم
۷. تمایل شما برای استفاده از کتابخانه‌های عمومی تا چه میزان است؟
☐ بسیار زیاد ☐ زیاد ☐ متوسط ☐ کم ☐ بسیار کم
۸. چنانچه از کتابخانه عمومی استفاده نمی‌کنید و یا احتمالاً کم استفاده می‌کنید، دلیل آن چیست؟ (بیش از یک گزینه را می‌توانید علامت بزنید).

خدمات و شرایط کاری کتابخانه

- ☐ شرایط دشوار عضویت
- ☐ باز نبودن کتابخانه‌ها در ساعات مورد نیاز
- ☐ باز نبودن کتابخانه‌ها در روزهای تعطیل
- ☐ کم بودن ساعات کاری کتابخانه‌ها
- ☐ سخت بودن شرایط امانت

- ☐ کوتاه بودن مدت امانت کتاب
- ☐ امانت ندادن برخی کتاب‌های خاص
- ☐ امانت دادن تعداد محدودی کتاب در هر بار امانت
- ☐ زمان‌بر بودن فرآیند امانت
- ☐ قوانین و مقررات و خط‌مشی پیچیده کتابخانه‌ها
- ☐ تبلیغات کم جهت جذب جوانان به مطالعه و کتابخانه‌ها
- ☐ ضعف ارتباط کتابخانه‌ها با خانواده‌ها، رسانه‌ها و اقشار مختلف جامعه
- ☐ نداشتن برنامه منظم معرفی کتابخانه‌های عمومی توسط روابط عمومی کتابخانه‌ها
- ☐ مجهز نبودن کتابخانه‌ها به خدمات سمعی و بصری
- ☐ کیفیت پایین خدمات اطلاعاتی کتابخانه‌ها

فضا، محیط و موقعیت کتابخانه

- ☐ مناسب نبودن شرایط فیزیکی کتابخانه‌ها (سیستم تهویه، نور، حرارت، رنگ‌آمیزی، فضای بهداشتی، کمیت و کیفیت میز و صندلی‌ها و تعداد، چیدمان و راحتی و...)
- ☐ جذاب و دلنشین نبودن محیط کتابخانه‌ها
- ☐ مجهز نبودن کتابخانه‌ها به تجهیزات لازم مانند: دستگاه‌های تکثیر، سخت‌افزارهای مورد نیاز، رایانه و اینترنت یا کمبود این تجهیزات
- ☐ شلوغ بودن کتابخانه‌ها
- ☐ کافی نبودن سالن‌های مطالعه در کتابخانه‌ها
- ☐ سر و صدای زیاد سالن مطالعه
- ☐ به کارگیری نظام قفسه بسته در کتابخانه‌ها
- ☐ نبود نظم منطقی میان قفسه‌ها (در صورت قفسه باز بودن)
- ☐ قفسه‌بندی نامناسب کتابخانه‌ها (در صورت قفسه باز بودن)
- ☐ دور بودن محل کتابخانه‌ها از محل سکونت
- ☐ کمبود تعداد کتابخانه‌های عمومی سازمان‌یافته در سطح شهر (کمبود کتابخانه‌های عمومی در محل کار و زندگی)

۱۰۷

پیوست ۱: پرسشنامه پژوهش

مجموعه منابع

- ☐ کمبود کتاب‌های مورد نیاز
- ☐ متناسب و هماهنگ نبودن موضوع و محتوای کتاب‌ها با شرایط و نیاز مراجعان
- ☐ به روز نبودن منابع کتابخانه
- ☐ کیفیت پایین منابع اطلاعاتی
- ☐ کم بودن کتب مرجع و ارائه ندادن شیوه‌های بهره‌گیری از آن‌ها
- ☐ عدم دسترسی به کتاب‌های مورد علاقه
- ☐ نبود همخوانی میان شماره‌های بازیابی موجود در رایانه با شماره کتب در قفسه‌ها
- ☐ ضعف کتابخانه‌ها در تنوع، کمیت، کیفیت کتب و نشریات
- ☐ ضعف در سازماندهی منابع
- ☐ دشواری جستجوی اطلاعات از منابع برای کاربران ناآشنا و نبود آموزش‌های لازم

کارکنان کتابخانه‌ها

- ☐ رفتار ناشایست یا برخورد نامناسب و عدم همکاری کتابداران
- ☐ دانش ناکافی کتابداران در تشخیص نیاز مراجعه‌کنندگان
- ☐ نبود علاقه و تمایل به تعامل و راهنمایی مراجعه‌کننده
- ☐ نبود تشویق به بازگشتن مراجعه‌کننده و پرسش دوباره از کتابداران در صورت نیاز
- ☐ نداشتن نیروی انسانی متخصص، مجرب و کارآزموده برای راهنمایی افراد و عدم کارایی بعضی از کارکنان

موجود

- ☐ نداشتن کتابدار متخصص و مرجع برای پاسخ به پرسش‌های علمی
 - ☐ عدم تسلط کتابدار به مجموعه کتابخانه و سایر منابع اطلاعاتی
 - ☐ عدم راهنمایی به سایر کتابخانه‌ها در صورت نبودن منابع
- خواهشمند است چنانچه استفاده کم و یا عدم استفاده از کتابخانه مربوط به عوامل بازدارنده فردی و شخصی است، این موارد را مشخص نمایید. (بیش از یک گزینه را می‌توانید علامت بزنید).

عوامل فردی

- ☐ نداشتن علاقه و انگیزه برای مطالعه

- ☐ بی‌حوصلگی نسبت به مطالعه
 - ☐ لذت نبردن از مطالعه
 - ☐ نبود شناخت و احساس نیاز به مطالعه
 - ☐ نبود زمان یا فرصت کافی برای مطالعه
 - ☐ عادت نداشتن به مطالعه از دوران کودکی- نوجوانی
 - ☐ بی‌توجهی به برنامه‌ریزی در زندگی و عدم اختصاص وقت برای مطالعه
 - ☐ نبود انگیزه و یا دشوارپنداری جستجوی اطلاعات
 - ☐ عدم ارتباط با کتابخانه در دوران نوجوانی (دبستان و دبیرستان)
 - ☐ عدم ایجاد عادت به استفاده از کتابخانه در دبستان و دبیرستان
 - ☐ عدم ایجاد انگیزه مطالعه و استفاده از کتابخانه از سوی دبیران
 - ☐ نبود نیاز به استفاده از کتابخانه
 - ☐ محسوس نبودن اهمیت کتابخانه‌های عمومی و تأثیر آن در زندگی فرد
 - ☐ انتظار نداشتن افراد برای دریافت خدمات سودمند توسط کتابخانه‌ها
 - ☐ عدم آشنایی با کتابخانه‌های عمومی
 - ☐ آگاه نبودن فرد از خدمات ارائه شده توسط کتابخانه‌ها
 - ☐ آگاه نبودن فرد از منابع موجود
 - ☐ عادت داشتن به خریداری کردن کتاب به جهت تملک به جای امانت کتاب
 - ☐ کسب اطلاعات از کانال‌هایی به غیر از کتابخانه‌ها
 - ☐ احساس بی‌کفایتی و داشتن تجربه منفی قبلی از حضور در کتابخانه
 - ☐ داشتن مشکل در یافتن و استفاده از منابع کتابخانه
 - ☐ کمبود علاقه به استفاده از کتابخانه
 - ☐ خوشبین نبودن به آینده
 - ☐ ندانستن زبان خارجی
 - ☐ چند شغله بودن
 - ☐ معلولیت‌ها و نقص عضوها (شنوایی، بینایی، حرکتی و...)
- خواهشمند است چنانچه استفاده کم و یا عدم استفاده از کتابخانه مربوط به عواملی غیر از عوامل ذکر شده است، این موارد را مشخص نمایید. (بیش از یک گزینه را می‌توانید علامت بزنید).

سایر عوامل:

- ☐ ضعف باور ارزش کتاب و کتابخوانی و تأثیر آن در رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به هنگام تخصیص و تامین اعتبارات برای منابع انسانی و مادی)
- ☐ ضعف فرهنگ حاکم بر جامعه از لحاظ تأکید بر کتابخوانی
- ☐ کم ارزش شدن علم و دانش در جامعه
- ☐ حاکمیت رسانه‌های دیداری و شنیداری
- ☐ عدم تشویق رسانه‌های گروهی به مطالعه (شامل: داشتن تبلیغات گسترده پیرامون کتاب و مطالعه؛ پوشش خبری کلیه رویدادهای خبری کتابخانه و مسائل مربوط به کتاب و گنجاندن برنامه‌های معرفی و نقد و بررسی کتاب در برنامه‌های روزانه و هفتگی)
- ☐ وجود نشریات و مجلات جذاب در روزنامه‌فروشی‌ها و دکه‌ها در مقایسه با کتابخانه‌ها
- ☐ وجود رقبایی که خدمات متنوع‌تر ارائه می‌دهند
- ☐ عدم تشویق خانواده (والدین) و دوستان به کتابخوانی
- ☐ مسائل مالی و گرانی (مشکلات اقتصادی خانواده)
- ☐ جهت‌گیری فکری جامعه به سمت مسائل مختلف به جای توجه بیشتر به مقوله کتابخوانی و استفاده از کتابخانه‌ها؛

- ☐ ماشینی شدن زندگی و اسیر شدن انسان‌ها در آن
- ☐ سیاست‌های نامناسب فرهنگی و آموزشی
- ☐ حاکمیت تفکر مادی در جامعه
- ☐ ضعف حمل و نقل مناسب برای رسیدن به کتابخانه

۹. به نظر شما، مهمترین مشکلات و عوامل بازدارنده‌ای که استفاده شما از کتابخانه‌های عمومی را محدود می‌کند کدام است؟

۱۰. چه راهکارهایی برای رفع مشکلات بالا و بهبود ارائه خدمات کتابخانه عمومی پیشنهاد می‌نمایید؟ (لطفاً ذکر کنید).

▪ در ارتباط با خدمات

▪ در ارتباط با فضا و امکانات

▪ در ارتباط با منابع

▪ در ارتباط با کارکنان

با تشکر فراوان